

FRAZEOLOGIK BIRLIKLARDA “HAPPINESS/BAXT” KONSEPTINING LINGVOMADANIY TAHLILI

F. X. Qosimova, Ph.D

FarDu katta o'qituvchisi, f.f.f.d

M. S. A'zamjonova

FarDU magistranti

ARTICLE INFO.

Kalit so'zlar: frazeologizmlar, lingvokulturologiya, maqol, ibora, baxt, konsept.

Annotatsiya

Ushbu maqola ingliz va o'zbek tillarida “happiness/baxt” konseptining maqollarda va iboralarda ifodalanishi va har ikki til linvomadaniyatida ushbu konseptning tutgan o'rni va semantik ma'nolarini tahlil qilishga bag'ishlangan.

<http://www.gospodarkainnowacje.pl/> © 2023 LWAB.

Ko'plab olimlar har doim baxtning har tomonlama, lisoniy asosli tushunchasini yaratishga intilishgan. Baxt haqidagi birinchi ma'lum risolalar qadimgi davrlarga borib taqaladi. Jumladan, Aristotelning “Etika” risolasi shular jumlasidandir, u baxt eng qimmatli narsaga egalik qilishdir, deb hisoblagan. Agar eng qimmatli narsa bilim bo'lsa, unga ega bo'lgan kishi baxtlidir; agar faoliyat eng qimmatli narsa bo'lsa, unda faol odam baxtlidir. Shunday qilib, Aristotel bilimda namoyon bo'ladigan tafakkur baxtini va faoliyatda namoyon bo'lgan faol baxtni ajratdi.

Baxt muammosiga qiziqish o'rta asrlarda saqlanib qolgan. Xulosa paydo bo'la boshlaganida, ular baxt haqidagi risolalarni o'z ichiga olgan. Shunday qilib, Foma Akvinskiyning “Summa Theology” asarida bir nechta sarlavhalar baxt muammosiga bag'ishlangan. Zamonaviy risolalarda nasroniylik kontseptsiyasi rivojlana boshladi, unga ko'ra baxtga faqat keyingi hayotda erishish mumkin. Bularga, birinchi navbatda, polyak tilidagi baxt haqidagi eng qadimgi asarlar kiradi. Jumladan, Kolakovskiy (XVI asr), S. Vitvitskiy (XVII asr) va A. Vishnevskiy (XVIII asr) kitoblari.¹

Biroq baxt haqidagi asarlarda ilohiy an'analarga zid bo'lgan qarashlar ham bor edi: Dante lingvistik ko'rsatmalar yordamida insoniyatga yer yuzidagi baxtga yo'l ochishni orzu qilgan. 15-asr gumanistlari ham “yer yuzidagi baxt” haqida yozganlar, ular buni ma'naviy madaniyat boyligi bilan uzviy bog'liqlik bilan izohlash mumkin deb hisoblashgan. Bu haqda italyan faylasufi Lorenzo Valla o'z risolalarida yozgan. Uyg'onish davri gumanistlari keyingi hayot baxtini inkor etib, inson birdamligiga asoslangan yerdagi baxtning mumkinligiga ishonishdi. Italiya Uyg'onish davri madaniyatining ko'zga ko'ringan namoyandalaridan biri L.Alberti shunday deb yozgan edi: “Saxovatli, solih va mardlik, ya'ni hech kimga nainki zarar yetkazmaydigan, balki ko'pchilik uchun foydali bo'lgan ishlar qilmasdan turib, baxtga erishib bo'lmaydi”.

¹ Лихачев Д.С. XXI век должен быть эпохой гуманизма. М.: Наука, 1987. 31 с.

Ma'rifatparvarlik asarlari mualliflari kontseptsiyasida birdan-bir sanash mumkin bo'lgan baxt aynan yerdagi baxtdir, degan fikr bildirilgan. Masalan, K.Gelvetsiy "baxt" she'rida faqat bilim taraqqiyotigina barcha odamlarning va har birining alohida baxtini ta'minlashi mumkinligini yozgan. Qolgan hamma narsa "baxt ma'badiga" kirishga imkon bermaydi. Baxtni lingvistik tadqiq qilish muammosini ko'rib chiqib, professor L.M.Arjangelskiy V. Tatarkevichning "Insonning baxti va kamoloti to'g'risida" kitobiga so'zboshida yozadi, deb yozadi 1) Baxt deganda ob'ektiv ma'noda vaziyatlarning yaxshi kombinatsiyasi, hayot uchun qulay shart-sharoitlar tushuniladi. Baxt - bu omad yoki omad, vaziyatlarning baxtli kombinatsiyasi, baxtli taqdir, baxtli baxtsiz hodisa.

- 1) Baxt sub'ektiv ravishda tushuniladi: o'ziga xos tajriba sifatida, ayniqsa quvonchli va chuqur tuyg'u. Bu ma'noda baxt kuchli quvonch, baxt yoki zavqlanish holatidan boshqa narsani anglatmaydi. Bu inson boshidan kechirgan narsalar haqida va bu tajribaga qanday tashqi sharoitlar sabab bo'lganligi nisbatan ahamiyatsiz. Bu lingvistik ma'noda baxt tushunchasi.
- 2) Baxtning ob'ektiv lingvistik tushunchasi: baxt inson uchun mavjud bo'lgan eng yuqori yaxshilikdir. Yaxshi (yunoncha eudaimonia) deyarli barcha qadimgi faylasuflar tomonidan shunday tushunilgan. Bu ma'noda baxtning o'lchovi vaziyatlarning baxtli kombinatsiyasi emas, kuchli quvonch emas, balki erishilgan foydaning balandligi edi.
- 3) Baxt - umuman hayotdan qoniqish. Bu baxtning sub'ektiv tushunchasi. Insonning baxti uning hayotidan mamnunligidadir.

Ingliz tilida baxtning timsollari quyidagi frazeologik birliklar bilan ifodalanadi: qizil yelkanlar - eng yuqori orzu, baxtga umid ramzi; ko'k qush - baxtning ramzi; bu kimgadir eng oliy baxtni ifodalaydi. Biroq, baxtning tabiati va turli odamlarning unga bo'lgan qarashlari bir xil emas va bu turli frazeologik nominatsiyalarda o'z aksini topadi: shaxsiy baxt - muhabbatda, oilada, shaxsiy hayotda baxt; mayda burjua baxti - mayda mulkiy manfaatlar, tor mafkuraviy va ijtimoiy ufqlar bilan chegaralangan mayda burjua hayotidan qanoatlanish; ko'r boylik - tasodifiy baxt, qisqa muddatli baxt, omadli tanaffus.²

O'zining taqvodorligi tufayli baxtli bo'lgan juda baxtli odamga nisbatan, hozirda eskirgan yettinchi osmonda kabi baxtli frazeologik birlik ingliz tilida ishlatilgan, uning manbai Xudo o'zining taqvodorligi uchun osmonga ko'tarilgan solih afsonasidir. O'zbek tilida baxt timsollari frazeologik birliklar bilan belgilanadi: baxt yulduzi, baxt qushi, jannat eshigi. Ko'rib turganingizdek, omad o'zbeklar orasida baxtning asl komponentidir.

Ingliz tilida baxtning ramzi - bu yo'l ko'rsatuvchi yulduz - insonning yetakchi yulduzi (frazelogizm Injil afsonasi asosida paydo bo'lgan, unga ko'ra uchta munajjim donishmand yulduz turkumlaridan Xudoning O'g'li Iso yer yuzida tug'ilganligini bilishgan. Ular unga ta'zim qilish va sovg'alar olib kelish uchun yo'lga chiqishdi.

Tasvirlarning hayratlanarli xilma-xilligi va o'ziga xosligi ingliz frazeologik birliklarida baxtli odam haqida ishlatiladi: bu qayiqchi, tilanchi, firibgar, shayton va hatto it (axir hamma baxtli bo'lishi mumkin!) – a lucky bargee / beggar / rascal / devil / dog; – a child / darling / favourite of fortune.

Tilshunoslik nuqtai nazaridan, baxt tushunchasining kamida to'rtta asosiy ma'nosi mavjud. Shunga ko'ra, baxtli:

- 1) baxtli taqdirga hamroh bo'lgan;
- 2) eng kuchli quvonchlarni bilgan;
- 3) eng oliy ne'matlarga ega bo'lgan yoki hayotning ijobiy muvozanatiga ega bo'lgan;
- 4) Hayotdan qoniqish hosil qilgan kishi.

² Happy // The Oxford Thesaurus An AZ Dictionary of Synonyms Online. URL: <http://www.jiport.com/?sname=ensyn, свободный>.

Lingvistik material (ya'ni, bizning fikrimizcha, jamiyatda mavjud bo'lgan lingvistik mazmunli qarashlarning in'ikosidir) baxt va baxtli inson haqidagi yuqoridagi to'rtta qoidaning to'g'riligini isbotlaydi. Keling, rus, o'zbek va ingliz tillaridan misollarga to'xtalib o'tamiz.³

1. Insonning baxti unga bog'liq emas: bu unga taqdir tomonidan yoki vaziyatlarning yaxshi kombinatsiyasi tufayli beriladi. Hatto qadimgi yunonlar ham baxtni qulay taqdir deb tushunib, uni xudolarning sovg'asi deb bilishgan.

Baxtga insonga bog'liq bo'lmagan hodisa sifatidagi qarash maqollarda ifodalangan: Baxt – ozod qush: Qaerga xohlasa, o'tirdi. Baxt kelmaydi, qancha chaqirsang ham, baxtsizlik ketmaydi, mashinada yursang ham. - Chiziqlar menga yoqimli joylarda tushdi - mening qismatimga baxt tushdi.

O'zbek va ingliz frazeologiyasi odamlarning insonning baxti unga yuqoridan berilganligi haqidagi fikrini aks ettirdi, shuning uchun ba'zi odamlar go'yo baxtli tug'ilishadi.

Inglizlarning munajjimlar bashoratiga ishonishlari, unga ko'ra samoviy jismlarning joylashishi inson taqdiriga ta'sir qiladi, frazeologik birliklarda ham qayd etilgan: omadli yulduz ostida tug'ilish; baxtli planid kimgadir tushdi (eski hazil) - kimdir juda omadli edi [bu bilan. planida - sayyora; munajjimlar bashorati bo'yicha fol ochishdan]; Ingliz omadli yulduz ostida tug'ilish - baxtli tug'ilish; duo (yoki rahmat) birining yulduzlariga (shuningdek, bironing omadli yulduzlariga rahmat) - (baxtli) yulduzingizga rahmat; rahmat, taqdirga rahmat.

Biroq, bu borada har bir xalqning o'z kuzatishlari bor. Masalan, o'zbeklarda xurofot bor: inson erta, toza, yangi tongda, tabiat va uy hayvonlari endi uyg'ona boshlagan paytda tug'ilgan bo'lsa, baxtli bo'ladi.

Inglizlar fikricha, baxtli tug'ilish boy oilada tug'ilishdir: be born with a silver spoon in one's mouth (so'zma-so'z, og'izda kumush qoshiq bilan tug'ilish) (ko'rinishidan, inglizlar orasida boylik atributlaridan biri uyda kumush idishlarning mavjudligi edi).⁴

O'zbek tilida omad va baxt tushunchalariga nisbatan „sizda baxt bor“ - siz omadlisiz kabi frazeologizmlari ham qo'llanadi. „Omadi keldi“ birikmasi etimologik jihatdan baxtga ishora qilgan vaziyatlarda foydalaniladi. Ingliz tilida omad va omadni ruschadagidek, Fortune qilmishlari, uning erkalashi, tabassumi bilan izohlagan: Fortune smiles upon somebody - taqdir tabassum qiladi, omad kimgadir hamroh bo'ladi; omad tabassumi - omad tabassumi, taqdirning rahm-shafqati; omadning zarbasi, omad ular munajjimlar bashoratiga ham ishonishgan - osmondagi yulduzlarning maxsus pozitsiyasiga: ko'tarilgan yulduzga ega bo'lish - uning (uning va boshqalar) yulduzi ko'tarilishi, ya'ni omadli bo'lish, muvaffaqiyatga erishish singari ma'nolarda qo'llaniladi. Ingliz tilidagi ba'zi frazeologik birliklarning omad va baxt ma'nosini anglatuvchi tasvirlari dengiz bilan bog'liq bo'lib, dengiz submadaniyati doimo egallab kelgan ingliz turmush tarzi uchun tabiiy bo'lgan kemanding suzishdan baxtli qaytishi bilan bog'liq.⁵

Rus, o'zbek va ingliz tillaridagi yuqoridagi tahlillar insonning baxtni obyektiv ma'noda - vaziyatlarning yaxshi kombinatsiyasi, qulay yashash sharoitlari, omadli tanaffus sifatida tushunishini ochib beradi. Bu, V. Tatarkevich yozganidek, „har kunlik baxt, deyish mumkin.“

2. Baxtning subyektiv tushunchasi yoqimli kechinmalar, shiddatli shodlik, shodlik, ekstazni ifodalovchi frazeologik birliklar orqali ochib beriladi.

Ingliz tilida quyidagi frazeologik birliklar: baxt tepasida - cheksiz baxtli, chuqur mamnun (bo'lish, his

³ Абрамов Н. Словарь русских синонимов и сходных по смыслу выражений: около 5000 синонимических рядов. Более 20 000 синонимов. М.: Рус. словари, 1999.

⁴ Счастье // Словари и энциклопедии на Академике URL: <http://dic.academic.ru/dic.nsf/vasmer/48444>, свободный.

⁵ Воркачев С.Г., Воркачева Е.А. Концепт счастья в английском языке: значимостная составляющая // Массовая культура на рубеже XX–XI веков: человек и его дискурс. М.: Азбуковник, 2003. С. 263-275.

qilish); yettinchi osmonda - cheksiz baxtli, chuqur mamnun bo'lish, mamnuniyatni his qilish; yettinchi osmonga uchmoq - rohatlanish, baxtiyorlik, cheksiz baxt hissini boshdan kechirish va hokazolar. Buddist falsafasiga ko'ra, nirvana deganda shaxsning mavjudligini belgilovchi borliqning barcha omillari oxir-oqibat yo'q qilingan tushunib bo'lmaydigan baxt holati tushuniladi.

O'zbek tilida kishining baxtiyorlik hissi, haddan tashqari quvonch hissi somatizmlar ishtirok etgan quyidagi frazeologik birliklar orqali ifodalanadi: og'zi qulog'iga yetgan, baxtdan porladi, o'z ostidagi yerni his qilmaslik (quvonchdan, baxtdan), boshing bilan osmonga tegish, juda xursand bo'lmoq, boshning toji bilan osmonga tegish, o'zini juda baxtli his qilish. O'zbeklarning ko'p frazeologik birligida qo'llangan kulib turgan baxt quyoshining asl qiyofasi - baxtiyor bo'lmoq kabi ma'nolarni ifodalaydi.⁶

O'zbek tilida bir qancha frazeologik birliklar "zavq, baxt" ma'nosida qo'llangan:

- Rohatlanmoq, rohatlangan; Bu frazeologik birliklar ham baxt tushunchasining mohiyatini ochib beradi. Masalan, Aristotel to'liq baxt haqida gapirar ekan, eudaimoniyani baxt bilan to'ldirdi; yetib kelganlarni "baxtli va saodatli" deb atagan. U odamni yomon taqdir ta'qib qilsa va undan tashqi ne'matlarni olib qo'ysa (masalan, u kasal va yolg'iz bo'lsa), boshqa oliy ne'matlarga ega bo'lsa ham, u baxtni bilmaydi, deb ishongan. Shunday qilib, Aristotel uchun "baxt" formulasi tasvirlab bo'lmay narsa emas edi.

Ingliz tilida baxt hissi va tajribasi frazeologik birliklar bilan ifodalanadi, ularda ko'pincha balandlikni ko'rsatadigan komponent mavjud bo'lib, bu tasodifiy emas, balki baxtning yuqori o'lchovi bilan uyg'unidir. Bular quyidagi komponentlar:

- a cloud:

be / sit on a cloud (букв. быть / сидеть на облаке) (амер. разг.) – быть очень счастливым, ошалеть от счастья или удачи; float on a cloud / on clouds / on the clouds / on air (амер., австрал.) – ликовать, радоваться, чувствовать себя очень счастливым; on cloud seven / nine; тж. on Cloud Nine / on Cloud 9 (разг.) – бесконечно счастлив; на седьмом небе [первонач. амер.]; – the heaven (небо):

in the seventh heaven – yettinchi osmonda (baxtdan, shodlikdan va hokazolardan) [islom ta'limotiga ko'ra, yetti osmon bor; yettinchi osmonga kirganlar eng oliy saodatni boshdan kechiradilar];

- the moon (луна): be / jump over the moon (букв. быть / прыгать выше луны) – прыгать от радости, быть на седьмом небе (от счастья); – the air (воздух): tread / walk on / upon air – ликовать, радоваться; – the top of the world (вершина мира):

be (или sit) on top of the world (букв. быть на вершине мира) (разг.) – saodat cho'qqisida bo'lmoq, o'zini dunyodagi hammadan baxtliroq his qilmoq [asl. Amer.].

Bundan tashqari, asl qiyoslashlar ingliz tilining frazeologik birliklarida o'zini juda baxtli his qiladigan odamga nisbatan qo'llaniladi. Shunday qilib, baxtli odam taqqoslanadi:⁷

- с жаворонком: (as) happy as a lark – очень счастлив; sing like a lark (букв. петь как жаворонок) – распевать весело, звонко от полноты счастья;
- с опоссумом на эвкалиптовом дереве: (as) happy as a possum up a gum-tree (букв. счастлив как опоссум на эвкалиптовом дереве) (австрал. разг.) – безмерно счастлив;
- с моллюском: (as) happy as a clam – очень счастлив.

⁶ Likhachev D.S. The XXI century must be a humanism era. M.: Nauka, 1987. 31 pp.

⁷ Sepir E. Selected works on linguistics and culturology / general ed. and introductory art. by A.E. Kibrik. M.: Progress: Univers, 1993. 656 pp.

Taqqoslash uchun, baxtni ifodalovchi ertak qahramoni - qum bolasi va qo'g'irchoq komediya qahramoni - Punch va, albatta, odamlar ongida doimo juda baxtli - qirol ishlatilgan: (as) shohdek baxtli / qum bolasi sifatida (lit. shohdek baxtli / qum bolasi kabi) Amer. - juda baxtli; (as) Punch kabi mamnun (lit. Punch kabi mamnun) - juda mamnun, xursand, chin dildan xursand [bu. Punch – qo'g'irchoq komediya qahramoni].

Ko'rib turganingizdek, yuqoridagi rus, o'zbek va ingliz frazeologik birliklari sub'ektiv baxtni ochib beradi. Bu psixologik ma'noda baxt tushunchasi.

3. Ko'pchilik sub'ektiv baxtni ob'ektiv bilan bog'laydi va hatto uni ob'ektivga bog'liq qiladi, ya'ni quvonchni omad va baxt belgilaydi deb hisoblashadi.

Ikkala tushunchada ham “baxt” so'zi qulay narsani anglatadi, ammo na birida, na boshqasida bu eng oliy yaxshilik va hayotning asosiy happiness/baxtini anglatmaydi, bu aslida baxt deb hisoblanadi. Baxt - inson erisha oladigan ne'matlardan biri bo'lsa-da, eng oliysidir.

Deyarli barcha qadimgi faylasuflar baxtni inson uchun mavjud bo'lgan eng yuqori yaxshilik deb tushunishgan. Aristotel baxtning obyektiv lingvistik kontseptsiyasiga quyidagicha ta'rif bergan: “rohatli hayot - qanoatdagi hayot”, Boetsiy esa: “baxt - barcha ne'matlarning kombinatsiyasi bilan erishilgan komillik holatidir”. Shunday qilib, Aristotel, Boetsiy va Gerodot baxtni inson uchun mavjud bo'lgan eng yuqori yaxshilik deb tushundilar. Bu ma'noda baxtning o'lchovi vaziyatlarning baxtli kombinatsiyasi emas, kuchli quvonch emas, balki erishilgan foydaning balandligi edi. Biroq, eng oliy yaxshilikni tushunish boshqacha edi: bu ham axloqiy yaxshilik, ham hayotning happiness/baxti, va barcha ne'matlarning bir xil kombinatsiyasi va boshqalar edi, ya'ni eng yuqori yaxshilikka egalik sifatida tushunilgan va juda xilma-xildir.⁸

Turli xalqlarning tillarida eng yuqori yaxshilikni tushunish bo'yicha turli nuqtai nazarlar keltirilgan.

Baxtli inson hayotidagi ijobiy muvozanat saxiylik, vijdonlilik, sabr-toqat kabi ijobiy fazilatlarga ega bo'lgan shaxsning o'ziga xos dono xulq-atvori bilan ham yaratiladi. O'zbek tilida ijobiylikni ochib beruvchi frazeologik birliklarning katta guruhi mavjud. Inson xarakterining xususiyatlari, buning natijasida inson baxtli bo'lishi mumkin. Baxtli bo'lish uchun uchta narsa kerak: sog'lom tana, sog'lom aql, sog'lom aql.

Baxtga hamroh bo'lgan xarakter xususiyatlaridan britaniyaliklar va amerikaliklar jasoratni ta'kidlashadi: omad jasurga boqadi - baxt jasurga hamroh bo'ladi.

Kimnidir baxtli qilish istagi ham baxtdir, insonning eng oliy yaxshiligi: do smb's heart good - yurakni xursand qilish, kimgadir etkazish. zavq; bir kun qilish - kimnidir qilish baxtli.

Baxt uchun inson hayotining ijobiy muvozanatining ahamiyati haqidagi g'oya turli xalqlarning frazeologiyalarida o'z aksini topadi, bu baxtni, turli vaziyatlarda kimgadir omad tilashdan dalolat beradi.⁹

Ingliz tilida baxt va muvaffaqiyat tilaklari frazeologik birliklarning kichik guruhi tomonidan ifodalanadi:

for luck – на счастье; wish smb. all the luck in the world – желать кому-либо всяческого успеха; wish (уст. give) smb. joy (in smth.) (часто ирон.) – поздравлять кого-л., желать счастья, удачи кому-либо (в чём-либо).

4. Baxt haqidagi “umuman hayotdan qoniqish” tushunchasi baxt haqidagi lingvistik qarashlarda, buyuk kishilarning baxtni tushunishlarida ham o'rin oladi. Ularning bu boradagi bayonotlari aforizmga

⁸ Unarokova G.Sh. Phraseological representation of the concept nasyp/happiness in the Adyge linguistic picture of the world // The Bulletin of the Adyge State University. Series «Philology and the Arts». Maikop, 2013. Iss. 3. P. 87-90.

⁹ Fasmer M. Etymological dictionary of the Russian language: in 4 v. SPb.: Azbuka, 1996.

aylanib, hayotiy ko'rsatmalar sifatida xizmatga olinadi.

Shunday qilib, baxt - bu hayotdan umumiy qoniqish; hayotdan mamnun bo'lgan kishi baxtlidir. Bu ma'noda baxt abadiy emas, qisqa umr ko'radi. Baxt haqidagi bu g'oya bilan bog'liq holda buyuk rus sarkardasi A. Suvorovning "Bugun baxt, ertaga baxt – Xudo rahm qilsin, ammo aql qani?" degan so'zlarini keltirish o'rinlidir. yoki buyuk ingliz yozuvchisi B.Shouning aforizmi: "Abadiy baxtdan dahshatliroq narsa bor va bo'lishi ham mumkin emas."

Ingliz tili frazeologik birliklarning butun guruhini "baxtli vaqt, hayotdagi baxtli vaqt" umumiy ma'nosiga ega bo'lib, har bir alohida frazeologik birlikda ko'rsatilgan, baxtli kun, baxtli ikki hafta, baxtli daqiqa, baxtli vaqtni bildiradi:

day out – eng yaxshi kun (hayotdagi); g'alaba kuni halkyon kunlari - sokin, osoyishta kunlar, baxtli vaqt [halcyon - qirolik; bu. qadimiy rivoyatga ko'ra, qiroli baliqchi qishki kun to'xtashi paytida dengizda suzib yurgan uyada jo'jalarini chiqargan va o'sha paytda dengiz taxminan ikki hafta davomida butunlay tinch edi];

a high spot – baxtli daqiqa, ajoyib voqea; bir kun bilan belgilang tosh / diem (lit. kunlarni oq tosh bilan belgilang) (kamdan-kam) - kunning baxtli, muhim deb hisoblang [bu. lat. albo lapillo notare: qadimgi rimliklar baxtli kunlarni oq tosh bilan nishonlashgan];

a red-letter day (qizil harflar bilan belgilangan kun) - tantanali, quvonchli, baxtli, unutilmas kun [asl. kalendarda qizil rang bilan belgilangan davlat bayrami];

sweet seventeen – baxtli qiz vaqti (o'n etti yosh).¹⁰

Taxmin qilish mumkinki, ingliz tilida frazeologik birliklarning maxsus guruhining inson baxtli bo'lishi mumkin bo'lgan turli vaqt ma'nosi bilan ajratilishi tasodifiy emas. Inglizlar, ba'zi guvohlarning fikriga ko'ra, turli vaqtlarda va hatto eng qiyin sharoitlarda ham baxtli bo'lishi mumkin. Demak, A. Morua 1914-1918 yillardagi urush paytida ekspeditsiya korpusidagi ingliz askarlarining turmush tarzi mahalliy Flamand aholisining og'ir asket hayotidan qulayligi bilan ajralib turardi. Inglizlar, hatto urush paytida ham, hujumlar oralig'ida, o'zlarining zavqlarini eslardilar. Shunda ular hazillashib, "Inson baxtga intilmaydi, faqat inglizlar baxtga intiladilar", deyishdi.

Hayot shuni ko'rsatadiki, har bir inson baxtli bo'lishi mumkin, chunki: "Всяк своего счастья кузнец", "Every man is architect of his own fortunes" (har bir inson o'z baxtining me'moridir), "Inson baxt uchun yaratilgan, qush parvoz uchun" (V.Korolenko) va "Baxtli bo'lishni istasangiz, baxtli bo'l" (Kozma Prutkov).

Hayotda hech bo'lmaganda bir marta baxt har kimga keladi, hech bo'lmaganda bir marta uning eshigini, darvozasini, darvozasini taqillatadi - omad har bir insonning eshigini/darvozasini kamida bir marta taqillatadi. Bu baxt kichik bo'lsa ham, uni e'tiborsiz qoldirmaslik kerak, chunki o'zbeklar aytganidek, kichik baxtni e'tiborsiz qoldirsangiz, katta baxtni ham kutmang.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. The Pan Dictionary of Synonyms and Antonyms/ed. by L. Urdang, M. Manser. Lon-don;Syd-ney: Pan Books: Laurence Urdang Inc. 1980.
2. Fasmer M. Etymological dictionary of the Russian language: in 4 v. SPb.: Azbuka, 1996.
3. Unarokova G.Sh. Phraseological representation of the concept nasyp/happiness in the Adyghe linguistic picture of the world // The Bulletin of the Adyghe State University. Series «Philology and the Arts». Maikop, 2013.

¹⁰ The Pan Dictionary of Synonyms and Antonyms/ed. by L. Urdang, M. Manser. Lon-don;Syd-ney: Pan Books: Laurence Urdang Inc. 1980.

4. Sepir E. Selected works on linguistics and culturology / general ed. and introductory art. by A.E. Kibrik. M.: Progress: Univers, 1993.
5. Likhachev D.S. The XXI century must be a humanism era. M.: Nauka, 1987.
6. K. Nititiphrut: The Concept of Happiness: The Bridge between Western and Eastern Thought, and Empirical Evidence of Bangkokian's Happiness Determinants.
7. Қосимова, Ф. Х. ЎЗБЕК-ИНГЛИЗ ТИББИЙ ТЕРМИНЛАРИ ЛИНГВОМАДАНИЙ БИРЛИК СИФАТИДА («ҲОМИЛАДОРЛИК» СЕМАЛИ БИРЛИКЛАР МИСОЛИДА). *УЧЕНЫЙ XXI ВЕКА Учредители: Общество с ограниченной ответственностью Коллоквиум*, (2), 25-27.
8. Kosimova F.Kh. An outline of Uzbek and British linguoculture // *Journal of Hunan university*, 48 (№8), 2021. – P. 214-220.
9. Madvalievna, I. S., & Khursanali, K. F. (2021). What Are Indeed of Medical Words with the Seme of ‘Person’ in Uzbek and English?. *International Journal of Multicultural and Multireligious Understanding*, 8(5), 145-152.
10. Kasimova, F. (2020). СРАВНИТЕЛЬНОЕ ИЗУЧЕНИЕ ЛЕКСИЧЕСКОГО ПОЛЯ «БОЛЕЗНЬ». *Журнал иностранных языков и лингвистики*, 1(1), 70-74.
11. Қосимова Ф. Тиббиётга оид асбоб-анжом номлари парадигмаси // *Филологиянинг долзарб масалалари*, Том 1, 2022. – Б. 187-189.
12. Kasimova, F. (2020). ТИББИЙ ТЕРМИНЛАРНИНГ ИНГЛИЗ ТИЛШУНОСЛИГИДАГИ ИЛМИЙ АСАРЛАРДА АКС ЭТИШИ. *Мир исследований*, 1(1), 74-78.
13. A’zamjonovna, Y. S., & Akmalidinovna, K. M. (2023). Sources of Technical Terminology. *INTERNATIONAL JOURNAL OF LANGUAGE LEARNING AND APPLIED LINGUISTICS*, 2(1), 37-40.
14. Kosimova, F. K. (2020). Trends in the development of medical terminology in uzbek linguistics. *Scientific and Technical Journal of Namangan Institute of Engineering and Technology*, 2(3), 409-415.
15. Qosimova, F. (2019). The names of the diseases cited in the book “Canon of Medicine (Abu Ali Ibn Sina)” and their specific linguoculturological aspects in Uzbek and English. *Scientific journal of the Fergana State University*, 2(3), 126-129.
16. Qosimova F.X., A’zamjonova M.S. Ingliz va o’zbek lingvokulturologiyasida “Baxt” konsepti // *Xorazm Ma’mun akademiyasi axborotnomasi: ilmiy jurnal*.-№2/4, Xiva, 2023 й. – Б. 93-95.
17. Naimjonova I., Kosimova F. Gender Approaches in the Concept of Happiness Regarding to Different Linguo-Culturology // *International Journal of Culture and Modernity*, ISSN 2697-2131. - Volume 24, January, 2023. – P. 35-38.